

Pusdzīva upe. Kas glābs?

Apsekotāju netrūkst, bet nav, kas upi sakopj

Vārkavas un Līvānu novadā sacelta trauksme par aizsērējušo **Dubnas upi**. Gadiem ilgi te aizmirsts gan izplaut ūdenszāles, gan izcirst krastmalas brikšņus, gan aizvākt ūdenī sakritušos kokus, plūdu sanestos zarus, kritālas un citu dražu. Šīs vasaras lieti, ilgais karstums un stiprā 8. augusta vētra Dubnas nelaimes vēl vairāk saasinājušas. Skābekļa trūkuma dēļ zivis upē peld vertikāli un iet bojā. Diemžēl pagaidām nav tikts tālāk par krastmalā dzīvojošo zemnieku sūdzībām, pašvaldību trauksmes zvaniem un dažādu kontrolētāju braucieniem.

Zem ūdens nevar noganīt

Vārkavas novada domes priekšsēdētāja Antra Vilcāne aizved mani uz vairākām vietām, kur pēc spēcīgajām jūnija un augusta lietavām applūdušas Dubnas palieņu pļavas un ganības. Upes aizsprostojumu dēļ ūdens netek projām, tas ir pamatīgi sastāvējis, turklāt ilgais karstums veicinājis zāles, krūmu un dražu pūšanu, apkārtnē smird. "No vienas puses, kritiska ekoloģiskā situācija, no otras, zemniekiem apdraudētas Eiropas subsīdijas. Lai tās saņemtu, visām platībām līdz 15. augustam vajadzēja būt noganītām vai nopļautām. Bet kā lai zemnieki to paveic, ja zeme – ap 100 hektāru platībā – tik ilgi atrodas zem ūdens? Ganību un pļavu applūšanu kā attaisnojošu iemeslu Eiropa nav paredzējusi," satraukumu pauž A. Vilcāne. Vārkavas novada Upmalas pagasta saimnieks Jānis Pūga teic, ka zemniekiem neapskaužamā situācija līdz kaklam un trakākais, ka neviens nevar pateikt, kā rīkoties.

Budžetā nav ne lata

Vispirms vērsos pie Dubnas upes īpašnieka – valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi". Taču šā uzņēmuma Meliorācijas departamenta vadītāja vietnieks Aldis Zīriņš uzreiz pasaka: "Šogad valsts budžetā nav neviena lata Latvijas upju ūdenszāļu izpļaušanai, apauguma novākšanai un aizsērējumu likvidēšanai." A. Zīriņš skaidro, ka pieejama vienīgi Eiropas nauda. Upju renovācijai vai rekonstrukcijai pagājušajā gadā iesniegti 29 projekti, šogad jau 109. Daudzviet par Eiropas līdzekļiem darbi jau paveikti, piemēram, Medaines upē Zemgalē, Vidusupē Kurzemē un Maratas upē Vidzemē. "Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu" atbildībā esot neskaitāmas Latvijas upes 13 000 kilometru kopgarumā. Zemnieku un pašvaldību sūdzības esot pienākušas no daudziem novadiem. Protams, arī Dubnas sakopšanai varētu izmantot Eiropas naudu, taču, kā to pierādījusi upes apsekošana, ekonomiski tas neatmaksātos. Savā vēstulē Vārkavas novada domes priekšsēdētājai to uzsver arī nekustamo īpašumu valdes loceklis Sergejs Zikins: "Dubnas upes renovācija neattaisnos ieguldītos līdzekļus, jo neuzlabos esošo situāciju." Vēstulē klāstīts, ka "vasaras un rudens periodā upes gultnē attīstās ūdensaugi, kas traucē brīvu ūdens tecēti".

Vajadzēja domāt agrāk

Līvānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldei ieminējies, ka Dubnai grūtajā situācijā upes ūdeņu iekustināšanā pretimnākošāka varētu būt Straumes HES Līvānos. Taču saņēmis atrunu, ka nevar kavēt uzņēmējdarbību. Turklāt, kā man paskaidro pārvaldes direktora vietnieks Nikolajs Liskins, pārbaudes laikā inspektori beigtas zivis nav atraduši un Straumes HES ekspluatācijas noteikumu pārkāpumi nav konstatēti. Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes direktore Dace Tabūne-Zučika nosaka: "Pirms Līvānu pašvaldība deva atļauju celt hidroelektrostaciju, vajadzēja pamatīgāk apsvērt paredzamās negatīvās sekas."

Jāsāk pļaut

Pašvaldību vadītāji A. Vilcāne un A. Vaivods, kas daudzus gadus dzīvo pie Dubnas, atceras, ka kolhozu laikos upe katru gadu izpļauta. A. Vilcāne spriež, ka acīmredzot pašvaldībai vajadzēs iegādāties laivu un inventāru, lai izpļautu ūdenszāles vismaz upes visvairāk aizaugušajās vietās. Arī reģionālās vides pārvaldes vadītāja D. Tabūne-Zučika uzsver, ka daudz kas atkarīgs arī no upes krastos dzīvojošo attieksmes. "Upi un krastus drīkst sakopt, darbus saskaņojot ar mūsu pārvaldi," viņa atgādina. Diemžēl augustā no Vārkavas novada neesot saņemts neviens šādu darbu pieteikums.